РЕГІОНАЛЬНИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В РАКУРСІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

REGIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE FROM THE PERSPECTIVE OF EU INNOVATION POLICY

УДК 330.341.1(4)
https://doi.org/10.32843/infrastruct37-14

Ситников М.М.
к.т.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин
Національний університет
«Запорізька політехніка»
Мелещенко А.І.
к.ф.н., доцент,
доцент кафедри технічного перекладу
Національний університет
«Запорізька політехніка»

У статті розглянуто головні напрями інноваційної політики ЄС та побудова його інноваційної системи. Проаналізовано та визначено динаміку регіональної інноваційної та інвестиційної діяльності Запорізької області Виявлено головні проблеми зниження інноваційно-інвестиційної активності в регіоні. На підставі аналізу досвіду інноваційного розвитку ЄС запропоновано шляхи активізації інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Показано, що технологічні лідери країн-членів ЄС будують свою наукову і інноваційну політику при активній взаємодії влади, наукових закладів, громадського суспільства і бізнесу, створюючи єдину інноваційну систему, що привело до розбудови європейського дослідницького простору, який будується на відкритості до світу і парадигмах відкритої науки і інновацій. Встановлено, що ефективність та шляхи співпраці з головними країнами-продуцентами високих технологій з метою апроксимації передового досвіду до національних умов. Зроблено висновки щодо заходів з підвищення ефективності інноваційно-інвестиційних процесів з метою структурної перебудови економіки та соціально-економічного розвитку країни.
Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції, інноваційна політика, Європейський союз, Запорізький регіон, ефективність, розвиток, проблеми.*

В статье рассмотрены основные направления инновационной политики и построение инновационной системы ЕС. Проанализирована и определена динамика региональной инновационной и инвестиционной деятельности в Запорожской области. Выявлены основные проблемы снижения инновационно-инвестиционной активности в регионе. На основании анализа европейского опыта инновационного развития предложены пути активизации инновационных и инвестиционных процессов в Украине. Установлено, что технологические лидеры стран-членов ЭС строят свою научную и инновационную политику при активном взаимодействии власти, научных организаций, гражданского общества и бизнеса, создавая единую инновационную систему, что привело к построению европейского исследовательско пространства, которое строится на парадигмах открытости науки и инвестиций. Показана эффективность и пути сотрудничества с основными странами-продуцентами высоких технологий с целью апроксимации передового опыта к национальным условиям. Сделаны выводы о мероприятиях по повышению эффективности инновационно-инвестиционных процессов с целью структурной перестройки экономики и социально- экономического развития страны.
Ключевые слова: *прямые иностранные инвестиции, инновационная политика, Европейский Союз, Запорожский регион, эффективность, развитие, проблемы.*

Regional economic development based on research, new technology and innovation is a priority. Geographical structure and dynamics of foreign direct investments (FDI) in the Zaporizhzhia region have been analyzed in the article. The structure of the innovation system and the main directions of the EU innovation policy have been considered. The dynamics of innovation and investment activity of the Zaporizhzhia region have been analyzed and determined. The analysis of the investment and innovative activities of the Zaporizhzhia region shows the need to intensify these activities for the economic growth of the region. In 2018, Zaporizhzhia oblast took eighth place in attracting foreign investment, and sixth per caput. According to the data of the credit rating agency EURO-RATING in 2018, the investment activity benchmark fell from level B (high) to level D (average). Significant goals in the development of regional innovation and investment policies can be achieved by the use and adaptation of world experience to regional conditions. At this stage, regional and national policies should organically combine and use European experience with the aim of using material resources, scientific potential and practical experience effectively, by creating a scientific space, sharing knowledge, technologies and ensuring the mobility of scientific personnel. The main problems of the reduction of innovative investment activity in the region have been identified. On the basis of the analysis of the European innovation development, ways for activating innovation and investment processes in Ukraine, effective cooperation with the main countries producing high technologies and adapting best practices to national conditions have been suggested. To solve the problems of regional innovation and investment, socially oriented policy, which ultimately provides for the economic growth, it is necessary to use the experience of the EU countries to create conditions and develop a program to attract investments and introduce innovations at the state and regional levels, which would provide the sufficient funding from the state budget with preferential taxation.
Key words: *foreign direct investments, innovation policy, European Union, Zaporizhzhia region, effectiveness, development, problems.*

Постановка проблеми. Соціально-економічну політику нині вважають пріоритетною сферою, яка гармонічно поєднує загальнодержавні інтереси з інтересами різних верст населення. Регіональний соціально-економічний розвиток, який передбачає реформування та європейську інтеграцію, є пріоритетним тому, що відповідає цім умовам. Важливим інструментом реалізації прискореного соціально-економічного розвитку є перехід економіки до ефективної інноваційної політики з використанням досвіду інноваційної політики Європейського Союзу. Сучасні тенденції економічного розвитку в країнах ЄС приділяють велику увагу інноваційної діяльності, яка забезпечує конкурентоспроможність у світовому економічному просторі. Інноваційна політика ЄС спрямована на удосконалення механізмів і засобів стимулювання інноваційної діяльності на всіх рівнях, належне фінансування, а також забезпеченні інституційної підтримки науково-технічного рівня розвитку з застосуванням таких механізмів як науково-технічні парки, наукові, технічні, інвестиційні центри та інкубатори, венчурні компанії тощо [1]. Суттєве місце в інституційній системі інноваційного розвитку в ЄС слід

відвести інноваційним кластерам які разом з технологічними платформами є основним механізмом впровадження інновацій. Стратегія розвитку ЄС побудована на пріоритетах інтелектуального, сталого та соціально-інтегрованого зростання в межах інноваційного союзу, що забезпечить не тільки розвиток науково-технічної і інноваційної політик, а буде сприяти вирішенню основних проблем людства, пов'язаних з охороною здоров'я, демографією, кліматом та ефективністю використання ресурсів [2]. Промислово-розвинуті регіони, в тому числі і Запорізька область, мають значну частку в економічному потенціалі країни і являються регіонами-донорами, тому вирішення проблем регіонального інноваційно-інвестиційного розвитку, спрямованого на ефективне соціально-економічне зростання, є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню впливу інноваційного розвитку і прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на соціально-економічний розвиток економічних систем, окремих регіонів і країни в цілому присвячено багато робіт вітчизняних і іноземних науковців. Роботи таких зарубіжних учених, як Н. Креспо, М. Бломстрем, Дж. Даннінг, Л. Алфаро зробили значний внесок у розроблення теоретичних та практичних концепцій ПІІ та інноваційного розвитку. Аналізу інноваційної та інвестиційної діяльності на загальнодержавному та регіональному рівнях, фінансуванню і функціюванню інноваційних структур присвячені дослідження таких вітчизняних учених, як: О. Амоша, В. Геєць, А. Філіпенко, О. Шнирков, О. Рогач, Ю. Макогон, Л. Тимошенко, В. Денисюк, О. Андросов, А. Даниленко, Л. Федулова, І. Одотюк та ін. Нині регіональна інноваційно-інвестиційна діяльність в Україні має низку проблем, тому дослідження інноваційної політики країн Євросоюзу може бути фактором активізації та зростання економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження інноваційної політики ЄС, аналіз ефективності економічного розвитку, проблем інноваційних процесів та загальної динаміки надходження інвестицій у Запорізьку область, визначення шляхів підвищення темпів регіональної інноваційно-інвестиційної діяльності, зростання соціально-економічного добробуту регіону та країни загалом. Відповідно до мети у роботі було поставлено наступні завдання: дослідити побудову та особливості інноваційної політики ЄС, проаналізувати сучасний стан інвестиційно-інноваційної діяльності у Запорізький області, розробити пропозиції щодо регіонального інноваційно-інвестиційного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження В Україні рівень інноваційного розвитку не визначається згідно принципам Європейського інноваційного табло, але ж динаміка економічного розвитку країни, яка тісно пов'язана з інноваційною активністю, показує недостатню державну підтримку інноваційної діяльності. В Європейському союзі інноваційний розвиток побудований на ефективній взаємодії організаційно-правових, інформаційних, фінансових та інституційних складових, а основою економічного розвитку є взаємодія регіональної влади, яка займається розвитком інноваційної інфраструктури і кластерною політикою, та держави, що задіяна у вирішенні національних проблем. При цьому регіональний економічний розвиток, започаткований на наукових дослідженнях, нової техніці та інноваціях є пріоритетним. Кожна з країн має переваги з того чи іншого критерію [3]. У Договорі про Європейський Союз політиці в галузі науки, техніки і технологій викреслена мета науково-технологічної та інноваційної консолідації для вирівнювання рівнів науково-технічного і технологічного розвитку країн співтовариства шляхом активної співпраці, а також участі у науково-технічних програмах Європейської Комісії. Інноваційна політика ЄС основана на розробці нормативних документів призначених для підтримки інновацій та розвитку підприємницької діяльності і виваженої стратегії розвитку яка передбачає стійке, всеосяжне економічне зростання. Регулювання інноваційної діяльності базується на скоординованій співпраці у наступних напрямках: розвиток інституційно-адміністративних структур, організація широкої інформаційної кампанії, інфраструктурне і фінансове забезпечення інновацій, аналіз та прогнозування пріоритетних напрямів розвитку інноваційної стратегії;

Напрями та сучасна європейська науково-технічна політика в каїнах ЄС та асоційованих країнах успішно реалізується у рамках програми розбудови європейського дослідницького простору (European Research Area) (ЄДП), Стратегії Європа 2020, ініціатив «Інноваційний Союз», «Європейський науковий простір» (ЄНП) та «Інноваційна ініціатива 2000» [4–6]. Однією з головних цілей Стратегії Європа 2020 є залучення витрат на наукові дослідження та розробки в обсязі 3% від ВВП (інтенсивність R&D). Згідно інноваційному табло чотири країни ЄС відносяться до лідерів інновації, досягають та перевищують даний показник: Фінляндія (3,78 %), Швеція (3,37 %), Данія (3,09 %), Німеччина (2,84 %). Найменший показник у Кіпру, Словаччини, Румунії та Болгарії (від 0,48 до 0,68) [7]. Інноваційний розвиток країн ЄС характеризується такими показниками як людськи ресурси, підприємництво, фінансування та підтримка інновацій, відкритість та ефективність наукових досліджень, інтелектуальні активи та інш.

Запорізька і Дніпропетровська області входять до складу Придніпровського суспільно-географічного регіону, який об'єднує 11,5 % населення і 9,8 % території України. В регіоні знаходяться

111 наукових організацій (8,5 % в Україні), в яких працює 16986 (12 % в Україні) наукових працівників, 44,7 % з котрих є дослідники які виконують 13 % обсягу наукових і науково-дослідних робіт в Україні. Запорізька область є однією з тих, які складають основу індустріального і аграрного потенціалу України. В області є майже всі основні галузі промисловості: електроенергетика, металургія, машинобудування, металообробка та хімія. В області діє понад 160 потужних промислових підприємств. Протягом останнього часу інноваційно-інвестиційна політика місцевої влади і місцевого самоврядування регіону спрямована на збільшення обсягів залучення інвестицій і інновацій в економіку області, реалізацію економіко- та соціально важливих для регіону інноваційно-інвестиційних проектів, з залученням всіх джерел ресурсів, основними з яких залишаються власні кошти підприємств, кошти державного та місцевого бюджету, ресурси фінансово-кредитних установ, іноземні інвестиції тощо. Суттєвий поштовх у розвитку регіональної інноваційно-інвестиційної політики може надати використання та адаптація до регіональних умов досвіду Європейського Союзу. На сучасному етапі регіональна і національна інноваційна політика повинна органічно об'єднувати і використовувати європейський досвід сконцентрований при розробці ЄДП та ЄНП з метою ефективного використання матеріальних ресурсів, наукового потенціалу, досвіду та досягнень регіональної та національної науково-технічної діяльності, шляхом створення наукового простору, обміну знаннями, технологіями та забезпечення мобільності наукових кадрів. Прямі іноземні інвестиції у Запорізьку область становлять 97–98 % [8]. Таблиця 1 показує, що починаючи з 2013 року у регіоні спостерігається тенденція зменшення надходження прямих іноземних інвестицій.

Причинами зниження надходження інвестицій можна вважати зовнішню агресію, невизначеність економічної і банківської політики, нестабільність адміністративного, митного та податкового законодавства, що заважає залученню не тільки системних, але і не великих іноземних інвесторів.

В економіку області надходять інвестиції з понад 50 країн світу. До десятки основних країн інвесторів, на які припадає 95% загального обсягу ПІІ входять: Кіпр, Швеція, Республіка Корея, Естонія, Ірландія, Панама, Словаччина, Швейцарія, Бермудські Острови, та Нідерланди (млн. дол. США) [12]. Обсяг інвестицій з Європейського Союзу значно перевищують інвестиції з країн СНД (табл. 2).

У 2018 році за надходженнями прямих іноземних інвестицій Запорізька область посіла восьме місце, а в розрахунку на одну особу шосте. Але згідно даних рейтингового агентства Євро-Рейтинг у 2018 році показник інвестиційної активності з рівня ine B (високий), третє місце серед регіонів України у 2017 році, опустилась на 14 місце до рівня ine D (середній) [13]. А за рейтингом Regional Doing Business-2018 привабливості інвестиційного клімату, який проводився «Спілкою українських підприємців» (СУП) Запорізька область разом з Одеською Луганською та Чернівецькою стала аутсайдером. [14]. Рейтинг визначався за наступними напрямами взаємодії підприємців з владою: створення підприємств, сплата місцевих податків, отримання дозволів на будівництво, оформлення земельної ділянки під об'єкт нерухомості, приєднання до електромереж та якість електронних сервісів. Згідно цього рейтингу області можна поділити на чотири групи :

1) пріоритетної привабливості інвестиційного клімату (Вінницька, Івано-Франківська, Житомирська, м. Київ, Львівська, Рівненська);

2) досить високої привабливості інвестиційного клімату (Чернігівська Волинська, Донецька, Кіровоградська, Тернопільська, Дніпропетровська);

3) середньої привабливості інвестиційного клімату (Полтавська, Миколаївська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Херсонська);

Таблиця 1

Обсяги ПІІ у економіку Запорізької області з 2013 по 2019 р. (млн. дол. США)

Роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 на 01,07.19
Обсяг ПІІ	1144,0	1124,7	885,2	931,7	915,7	908,8	912,7

Джерело: розраховано на основі [9–12]

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції у Запорізьку область з країн ЄС та СНД у період 2013–2018 рр. (у %)

Роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Країни ЄС	79,7	75,1	73,2	76,7	76,5	77,5
Країни СНД	0,9	0,9	_	_	_	_
Інші країни	19,4	24,0	26,8	23,3	23,5	22,5

Джерело: сформовано авторами на основі [9–12]

4) низької привабливості інвестиційного клімату (Кіровоградська, Закарпатська, Київська, Харківська, Одеська, Луганська, Запорізька, Чернівецька).

У Запорізький області працює 2,7% вкладеного в країну прямого іноземного капіталу [12], для прискорення соціально-економічного розвитку цього недостатньо. Регіон досі сприймається іноземними інвесторами як не зовсім сприятливий для інвестування. Серед основних причин, з яких інвестори не проявляють зацікавленості у розміщенні капіталу, як у Запорізький, так і в інші регіони є територіальна близькість до військового конфлікту на сході, недостатньо розвинута інвестиційна інфраструктура, не дуже сприятливий діловий клімат та діловий оптимізм, недостатня відкритість влади та високий рівень корупції, неефективність державних органів та складні адміністративні процедури, відсутність дієвого механізму правового захисту інвесторів від боржників та недобросовісних партнерів, відсутність реформування судової системи, непередбачуваність економічної політики Уряду та НБУ.

Не досить високий рівень надходження іноземних інвестицій в інноваційні проекти можна пояснити невідповідністю сучасного стану технологічного розвитку виробництва в регіоні вимогам створення та функціювання інноваційної моделі економіки. Більшість галузей виробництва має низький технологічний уклад, морально та фізично застаріле обладнання, технології що не забезпечують конкурентоспроможності продукції та послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках і матеріальних основ для підвищення життєвого рівня населення і його добробуту, не створюючи при цьому науково-технічних та економічних передумов до європейської інтеграції. Крім того низькі темпи інноваційної діяльності пов'язані з недостатністю фінансування інноваційних проектів в галузях виробництва та на підприємствах.

У таблиці 3 наведені відомості про інноваційну активність промислових підприємств Запорізької області а в таблиці 4 кількість працівників зайнятих у виконанні наукових досліджень та витрати на виконання наукових досліджень та розробок.

Інноваційна активність промислових підприємств Запорізької області починаючі з 2013 року стало знижувалась (табл. 3). Питома вага підприємств, що були зайняті інноваціями знизилась з 18,0% у 2013 р. до 16,8% у 2017 р., а на інноваційну діяльність витрачались переважно власні кошти підприємств. Низькою є також питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової (у середньому 2,2%).

Чисельність працівників задіяних у виконанні науково-дослідних робіт з 2013 по 2018 рік знизилась майже на 20 %.Кандидатів наук зменшилось на 176 осіб а докторів наук на 22 (табл. 4).

Зниження інноваційної активності підприємств при зростанні загальної суми витрат на інновації можливо пов'язане зі зростанням цін на обладнання, комплектуючі та матеріали а також корупційним складником.

Таким чином, аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності Запорізького регіону показує необхідність розбудови та активізації інноваційного напрямку інвестиційних процесів, що сприятиме економічному зростанню регіону. До головних проблем, що перешкоджають ефективному переходу регіональної економіки на розвиток інноваційної політики можна віднести наступні:

– проблеми трансформаційного періоду, які викликали суттєве зменшення доходів та, відповідно потоків капіталів суб'єктів господарювання і занепад на цій основі крупних наукових та науково-промислових комплексів, які не відновили свій потенціал і до теперішнього часу;

– проблеми адаптації національних інноваційних пріоритетів до стратегії інноваційного розвитку ЄС;

– відсутність розвинутого ринку прогнозів технологічного розвитку, формування спектру пріоритетів у традиційних галузях економіки;

– недостатність фінансування фундаментальних наукових досліджень з боку держави;

– відсутність уваги до соціально спрямованих інноваційних проектів;

– недостатнє розуміння природи інновацій як системного процесу, який реалізується та управляється такими інструментами, як вільні еконо-

Таблиця 3

Інноваційна активність промислових підприємств Запорізької області з 2013 по 2017 р.

Роки	2013	2014	2015	2017
Питома вага підприємств, що займались інноваціями, %	28,8	22,9	20,9	19,1
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	18,0	15,9	19,2	16,8
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	2,3	1,7	2,6	-
Загальна сума витрат на інновації, тис. дол. США	37380,7	28590,7	14693,4	49638,7
Власні кошти підприємств витрачені на інновації, тис. дол. США	37380,1	28236,3	14693,4	41381,2

Джерело: сформовано авторами за [15]

Таблиця 4

Кількість працівників зайнятих у виконанні наукових досліджень та витрати на наукові дослідження і розробки в Запорізький області з 2013 по 2018 р.

Роки	Кількість осіб усього	Докторів наук	Кандидатів наук	Витрати, тис дол. США
2013	4880	100	391	63120,9
2014	4428	88	375	37440,7
2015	4116	77	272	22896,6
2016	4203	78	288	27882,7
2017	4216	88	284	32563,7
2018	3913	78	215	48869,8

Джерело: сформовано авторами за [15]

мічні зони, території пріоритетного розвитку, технопарки, венчурні компанії, інвестиційні центри та інкубатори.

– недосконала податкова система, високі ціни кредитів, нерозвиненість фондового ринку;

– низькі реальні доходи населення, що звужує базу кредитних ресурсів та внутрішні ринки через низький рівень споживання;

Таким чином породжується ефект самогальмування, який створюється сукупністю екзогенних (дефіцит ресурсів, відсутність бажання змін, фінансова та кредитна політика тощо) та ендогенних (сама інновація) факторів і який виражається у повільності розвитку нового технологічного устрою, недостатності забезпечення ресурсами, недостатнім фінансуванням тощо.

Досвід передових економічно розвинених країн-членів ЄС можна застосувати для вирішення проблем регіонального та державного інвестиційного розвитку стимулюючі інноваційні процеси в Україні у наступних напрямках. По-перше розвинути ефективну співпрацю з головними країнами продуцентами і споживачами високих технологій у сфері інноваційної діяльності. По-друге впровадити ефективний досвід фінансування науково-дослідних робіт і інновацій:

– створити механізм венчурного фінансування та кредитування, який забезпечував би можливість входження банків у власний капітал підприємств;

– розробити пакети для інноваційного бізнесу які передбачають дешеві кредити, субсидії, гранти, кредити з відтермінуванням сплати відсотків, можливість поєднання позики з процентними ставками, які обраховуються на плановому фінансовому результаті нововведення;

– розробити дієвий механізм державного фінансування нововведень, а також науково-дослідних робіт у Вищих навчальних закладах.

По-третє впровадити стратегію інноваційного розвитку яка передбачає економічне стимулювання інноваційної діяльності, захист прав інтелектуальної власності, фінансову допомогу перспективним науковим розробкам та створення державних і недержавних інноваційних фондів, що акумулюватимуть засоби науки. По-четверте розробити механізм стимулювання інвестицій у наукомісткі технології шляхом удосконалення законодавчої бази, податкової політики, впровадження пільгового лізингу і кредитування придбання техніки для організації науково-дослідних робіт.

Важливість проблеми забезпечення інноваційного розвитку регіонів і країни загалом породжує необхідність якомога швидше вирішувати питання координації та адаптації інноваційної політики ЄС до загальної національної інноваційної стратегії і державної інноваційної політики.

Висновки з проведеного дослідження. Показано, що технологічні лідери країн-членів ЄС будують свою наукову і інноваційну політику за активної взаємодії влади, наукових закладів, громадського суспільства і бізнесу, створюючи єдину інноваційну систему, що привело до розбудови європейського дослідницького простору, який будується на відкритості до світу і парадигмах відкритої науки і інновацій. Реалізація пріоритетного завдання для України, яке полягає у розвитку інноваційної діяльності, пов'язано з розбудовою українського дослідницького простору на підставі Національного плану дій, який передбачав би відкриту науку, відкриті інновації та підтримку ЄС з імплементації Дорожньої карти ЄДП до національних пріоритетів.

Досліджено, що сучасний стан інноваційно-інвестиційної діяльності Запорізького регіону потребує покращення. Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку області, починаючі з 2013 року постійно знижується (з 1144,2 млн. дол. США у 2013 р. до 908,8 млн. дол. США у 2018 р.). За рейтингом привабливості інвестиційного клімату регіон у 2018 році посів передостаннє місце в Україні. В області знижується інноваційна активність промислових підприємств. Питома вага підприємств, що займались інноваціями також знизилась (з 28,8% у 2013 р. до 19,1 у 2017 р.). Питома вага підприємств, що впроваджували інновації також знизилась (з 18,0% у 2013 р. до 16,8% у 2017 р.) Відбулось скорочення загальної кількісті працівників і наукових кадрів

задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок. Кількість працівників з 2013 року по 2018 рік знизилась майже на 20%. Низькою залишається питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової (в середньому з 2013 по 2017 рік вона складає 2.2%).

Таким чином, для вирішення завдань регіональної інноваційно-інвестиційної соціально спрямованої політики, яка в кінцевому результаті передбачає зростання економіки регіону і всієї країни, необхідно використовуючи досвід країн-членів ЄС створити умови та розробити програму залучення інвестицій і впровадження інновацій на державному і регіональному рівнях, яка б передбачала достатнє фінансування із коштів Держбюджету із значним пільговим оподаткуванням і кредитуванням.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Регіональна економічна політика Європейського Союзу: досвід для України: монографія / Гамов М.С. та ін. Запоріжжя, 2010. 192 с.

2. Розвиток новітніх форм міжнародної економічної інтеграції на початку XXI століття: монографія / Шнирков О.І. та ін.; за ред. О.І. Шниркова. Київ :ВПЦ «Київський університет».2016. 415 с.

3. Полякова Ю.В. Порівняльна характеристика інноваційної діяльності ЄС та України. *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 37–42.

4. Землянкін А.І. Нова інноваційна політика Європейського Союзу: досвід для України *Регіональна економіка*. 2013. № 2. С. 193–201.

5. Федулова Л.І., Андрощук Г.О. Особливості розвитку інноваційної політики Європейського Союзу: виклики для України. *Проблеми науки*. 2014. № 7–8. С. 40–46.

6. Матюшенко І.Ю., Михайлова Д.О. Основні напрямки реалізації спільної політики ЄС в галузі досліджень і технологій при реалізації стратегії «Європа 2020». Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. вип.2. С. 102–107. URL: http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/21.pdf (дата звернення 10.10.2019).

7. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. Київ: ДП «Інформаційно-видавничій центр Держстандарту України», 2013.221с.

8. Ситников М.М., Мелещенко А.І. Адаптація інноваційної політики ЄС до процесів регіонального соціально-економічного розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. вип.22. С. 108 – 113. URL: http://www.global-national.in.ua/pro-zhurnal (дата звернення: 12.10.2019).

9. Міжнародні відносини- Інвестиційний портал м. Запоріжжя. URL: http:// snvtst.zp.gov.ua (дата звернення: 13.10.2019).

10. Про підсумки соціально-економічного розвитку Запорізької області на 12.03.18 р. URL: http:// zoda.gov.ua (дата звернення: 14.10.2019).

11. Про підсумки соціально-економічного розвитку Запорізької області на 12.04.19. р. URL: http:// zoda.gov.ua (дата звернення: 15.10.2019).

12. Іноземні інвестиції в економіку Запорізької області. URL: http://akzent.zp.ua (дата звернення: 17.10.2019).

13. Рейтинг инвестиционной эффективности областей. URL: http://euro-rating.com.ua. (дата звернення: 19.10 2019).

14. Які області України є найпривабливішими для інвесторів (рейтинг). URL: http://news.finance.ua (дата звернення: 18.10.2019).

15. Офіційний сайт Головного Управління статистики у Запорізький області. URL: http:// www.zp.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 20.09.2019)

REFERENCES:

1. Hamov M. C., Egorov A. O., Kladova G. L., Nechay O. O., Sarnatsky O. P. (2010) Rehionalna ekonomichna polityka Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid dlia Ukrainy [Europian Union Regional Economik: Experience for Ukraine]. Zaporizhzhia: ZNTU. (in Ukrainian)

2. Shnyrkov O. I., Filipenko A. S., Zabolocka R. O. (2016) Rozvytok novitnikh form mizhnarodnoi ekonomichnoi intehratsii na pochatku XXI stolittya [The development of new forms of international ekonomic integration at the deginnung of the XXI century]. Kyiv :VPTs "Kyivskyi universytet". (in Ukrainian)

3. Poliakova Yu. V. (2014) Porivnialna kharakterystyka innovatsiinoi diialnosti YeS ta Ukraine [Comparative characteristic of innovative activities of the EU and Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*.no. 6, pp. 37–42.

4. Zemliankin A. I., Pidoricheva I. Yu. (2013) Nova innovatsiina polityka Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid dlia Ukrainy [European Union's nev innovation policy: experience for Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*. no. 2, pp. 193–201.

5. Fedulova L. I., Androshchuk H. O. (2014) Osoblyvosti rozvytku innovatsiinoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu: vyklyky dlia Ukrainy [Features of the development of innovation policy of the Europian Union: chaiienges for Ukraine]. *Problemy nauky*.no. 7–8, pp. 40–46.

6. Matiushenko I. Yu., Mykhailova D. O. (2014) Osnovni napriamky realizatsii spilnoi polityky YeS v haluzi doslidzhen i tekhnolohii pry realizatsii stratehii "Yevropa 2020" [Main direktions for the implementation of the EU common policy in the field of research and technology in the implementation of the Europe 2020 strategy] Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky.[Global and national economic problems] vol. 2, pp. 102–107. Available at: http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/21.pdf (accessed 10 October 2019).

7. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini: statystychnyi zbirnyk.(2013).[Scientifik and Innovative Aktivities in Ukraine: Statistical Collection]. Kyiv: DP "Informatsiino-vydavnychii tsentr Derzhstandartu Ukrainy".

8. Sytnykov M. M., Meleshchenko A. I. (2018) Adaptatsiia innovatsiinoi polityky YeS do protsesiv rehionalnoho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku.[Adaptation of EU innovation policy to the processes of the regional socialdacon of the Pisemsky development] Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. [Global and national economic problems] vol. 22, pp. 108–113. Available at: http://www.global-national.in.ua/pro-zhurnal (accessed 12 October 2019)

9. Mizhnarodni vidnosyny Investytsiinyi portal m. Zaporizhzhia [International relations investment por-

tal of Zaporozhye]. Available at: http://snvtst.zp.gov.ua (accessed 13 October 2019).

10. Pro pidsumky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Zaporizkoi oblasti na 12.03.18 r.[On the results of socio-economic development of the Zaporizhzhya region on 12.03.18]: Available at: http://zoda.gov.ua (accessed 14 October 2019).

11. Pro pidsumky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Zaporizkoi oblasti na 12.04.19. r.[On the results of socio-economic development of the Zaporizhzhya region on 12.04.19]: Available at: http://zoda.gov.ua (accessed 15 October 2019).

12. Inozemni investytsii v ekonomiku Zaporizkoi oblasti.[Foreign investment in the economy of Zaporizhzhya region] Available at: http://akzent.zp.ua (accessed 17 October 2019).

13. Reitynh ynvestytsyonnoi эffektyvnosty oblastei. [Rating of investment activity of regions] Available at: http://euro-rating.com.ua. (accessed 19 October 2019).

14. Yaki oblasti Ukrainy ye naipryvablyvishymy dlia investoriv (reitynh). [Which areas of Ukraine are the most attractive for invesnors (rating)] Available at: http://news.finance.ua (accessed 18 October 2019).

15. Ofitsiinyi sait Holovnoho Upravlinnia statystyky u Zaporizkyi oblasti.[Official site of the main department of statistics in the Zaporizhzhya region] Available at: http://www.zp.ukrstat.gov.ua (accessed 20 October 2019).

Sytnykov Mykola
Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economic Relations
Zaporizhzhia Polytechnic National University
Meleshchenko Anatolii
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Technical Translation
Zaporizhzhia Polytechnic National University

REGIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE FROM THE PERSPECTIVE OF EU INNOVATION POLICY

Purpose of the article. The purpose of the article is to study EU innovation policy, analyze the effectiveness of economic development, problems of innovation processes and the overall dynamics of investment flow into the Zaporizhzhia region, to identify ways for increasing the pace of regional innovation and investment activities, to increase the socio-economic well-being of the region and the country as a whole. In accordance with the purpose, the following tasks were set in the work: to study the construction and features of the EU innovation policy, to analyze the current state of investment and innovation activity in Zaporizhzhia region, to develop proposals for regional innovation and investment development.

Results. The experience of the advanced economically developed EU Member States can be applied to solve the problems of regional and state investment development by stimulating innovative processes in Ukraine in the following directions. Firstly, to develop effective cooperation with the main countries producing and consuming high technology in the field of innovation. Secondly, to introduce effective experience in financing scientific research projects and innovations:

– to create a venture financing and lending mechanism that would allow banks to enter the equity capitals of enterprises;

– to develop bundles for innovation businesses that include low-interest credits, subsidies, grants, deferred loans, the ability to combine loans with interest rates, which are calculated on the planned financial result of the innovation;

– to develop a practical mechanism public financing of innovations and scientific research projects in higher educational institutions.

Thirdly, to implement a strategy of innovative development which provides the economic stimulation of innovative activity, protection of intellectual property rights, financial assistance to advanced scientific developments and creation of state and non-state innovation funds, which will accumulate the means of science. Fourthly, to develop a mechanism for stimulating investment in science-intensive technologies by improving the legislative framework, tax policy, introducing preferential leasing and lending to purchase equipment for the organization of scientific research projects.

The importance of the problem of ensuring the innovation development of the regions, and of the country as a whole, raises the need to resolve the issue of coordination and adaptation of EU innovation policy to the overall national innovation strategy and national innovation policy as soon as possible.

Conclusions. It has been established that the technological leaders of the EU member states build their scientific and innovation policy with the active interaction of the authorities, scientific organizations, civil society

and business, creating a single innovation system, which led to the construction of a European research area, created on the paradigms of openness of science and investments. The implementation of the priority objective for Ukraine, to develop innovation, is related to the development of the Ukrainian research area on the basis of the National Action Plan, which envisages open science, open innovation and EU support for the implementation of the ERA Roadmap to national priorities.

It is researched that the current state of innovation and investment activity of Zaporizhzhia region needs improvement. From 2013, the amount of foreign direct investments in the region's economy is constantly reducing (from 1144.2 mln USD in 2013 to 908.8 mln USD in 2018). According to the rating of attractiveness of the investment climate, the region took the second place in Ukraine in 2018. The innovation activity of the region's industrial enterprises is decreasing. The share of enterprises engaged in innovation also decreased (from 28.8% in 2013 to 19.1% in 2017), as well as the share of enterprises to implement the innovations (from 18.0% in 2013 to 16.8% in 2017). There was a reduction in the total number of employees and scientific personnel involved in the implementation of research and development. The number of employees decreased by almost 20% from 2013 to 2018. The share of sold innovation products in the volume of industrial remains low (averagely 2.2% from 2013 to 2017).

Thus, in order to meet the challenges of regional innovation and investment social-oriented policy, which ultimately implies the growth of the economy of the region and the whole country, it is necessary to use the experience of the EU Member States to create conditions and develop a program of attracting investment and innovations at national and regional levels, which would provide sufficient funding from the state budget with significant preferential taxation and lending.